

Pokretačka energija najboljih projekata

Ovogodišnji Cementarin konkurs „Za moj Kosjerić”, raspisan u periodu 1 – 21. februara, izazvao je veliko interesovanje, o čemu svedoči učešće 17 organizacija, sa 23 prispela projekta, aplicirana u kategorijama: kultura, ekologija, obrazovanje i socijalno uključivanje. Osnovni kriterijum za prihvatljivost dostavljenih predloga jeste održivost i širi društveni karakter ideje kojom se unapređuje život u lokalnoj sredini. Ova postavka je saglasna sa poslovnim vrednosnim sistemom kompanije Titan, koja kontinuirano potvrđuje svoju čvrstu socijalnu utemeljenost i brigu o opštem dobru zajednice.

Prema oceni žirija, zvanično saopštenoj 24. marta, na svečanosti u restoranu „Park”, fond od preko 20.000 evra, koje je *Titan Cementara Kosjerić* opredelila za podršku najkorisnijim lokalnim projektima, biće potpora za 9 najbolje osmišljenih koncepata, čiji sadržaji doprinose dobrobiti građana Kosjerića.

U oblasti kulture, odabrana su dva rada. Jedan od njih, „Vekovnik – čuvar vaše budućnosti”, Osnovne škole „Mito Igumanović”, usmeren ka negovanju tradicije i uspostavljanju čvršćih veza sa prošlošću, obuhvata otvaranje muzeja u Subjelu, sa eksponatima iz bogate zaostavštine našega kraja. Drugi podržani projekt, „BUM 31260 #3”, Nevladine organizacije Ko.AKTIVA, ima savremenu orientaciju i našoj sredini pruža festival alternativne muzičke scene, sa pratećim aktivnostima, u trajanju od pet dana.

Na polju ekologije, nagrađeni su: „EKO Kosjerić”, NVO Ko.AKTIVA, čiji je cilj da podigne svest o integriranom upravljanju otpadom i štetnosti divljih deponija, kao i „Eko – prašumica sa stazom zdravlja”, projekt Predškolske ustanove „Olga Grbić”, koji se odnosi na ekološko unapređenje prostora i okoline vrtića, za ugodan boravak mališana.

Nastavak na strani 2

Ovih 9 pobednika dobilo je priliku da realizuje svoje ideje

Područje obrazovanja biće obogaćeno realizacijom tri dragocena programa. Za leto je planiran „Dečiji planinarski kamp”, Planinarsko ekološkog društva „Subjel”, što podrazumeva sticanje funkcionalnih znanja i socijalnih veština kod najmlađih, u zdravom prirodnom okruženju. Oživeće i ambiciozno osmišljen „Kamp nauke Kosjerić”, NVO Ko.AKTIVA, sa svrhom da među mladima popularizuje nauku i moderne tokove znanja kroz interaktivne radionice sa stručnjacima. Takođe, praktično i preduzetnički usmerena, biće sprovedena obuka „Poboljšanje medonosne flore”, Društva pčelara „Miladin Zarić Mišo”, čije udruženje promoviše pčelarenje kao izvor prihoda i zaposlenja.

U okviru socijalne zaštite i ukjučivanja, projekat „Mi smo među vama”, Udruženja za dečiju i cerebralnu paralizu, obezbeđuje članovima udruženja neophodnu fizikalnu terapiju i psihološku podršku, dok „Dnevni centar za starija lica”, Udruženja penzionera, ima strategiju da građanima „trećeg doba” omogući raznovrstan assortiman aktivnosti.

Učenici 7. razreda predstavljaju rezultate prošlogodišnjeg projekta

Nagrađenim autorima, koji će potpisati ugovore sa kompanijom, čestitao je Miroslav Gligorijević, generalni direktor *Titan Cementare Kosjerić*, i izrazio zadovoljstvo što je aktuelni konkurs pokrenuo svestranu kreativnost, vrednu pohvale i bodrenja za buduće afirmacije: „Jedan od osnovnih postulata našeg poslovanja jeste negovanje otvorenog dijaloga sa lokalnom zajednicom o svim pitanjima od zajedničkog interesa, zbog čega smo pokrenuli nekoliko inicijativa koje uključuju naše sugrađane. Ovaj konkurs

Zoran Jevtović, profesor, demonstrira projekt Tehničke škole

Nove ideje su osvojile pažnju predstavnika lokalne zajednice

predstavlja važan korak u našoj politici društveno odgovornog poslovanja, koju sprovodimo kroz saradnju sa svim lokalnim ustanovama i institucijama, podržavajući projekte koji doprinose razvoju lokalne zajednice. Od 2002. godine do danas, davanja naše kompanije lokalnoj zajednici premašila su iznos od 15.000.000 evra. Konkurs „Za moj Kosjerić“ postaje tradicija, i namera nam je da ga ponavljamo iz godine u godinu, očekujući učešće vaših zanimljivih i originalnih projekata, i verujem da ćemo, na taj način, zajedničkim snagama probuditi i osvežiti Kosjerić.“

Svečanu dodelu priznanja pozdravili su predstavnici fabrike, lokalne zajednice, medija, kao i prošlogodišnji nagrađeni autori koji su predstavili rezultate svojih pobedničkih radova i podstakli sugrađane da plasiraju inicijative u zajedničko stvaranje kvalitetnijeg životnog prostora. Predstavnik žirija, Zoran Ristović, magistar engleskog jezika, pohvalio je znatan broj prijava i istakao da je ove godine žiri imao težak zadatak, jer je većina projekata odgovorila na neke od ključnih kriterijuma izbora, kao što su dugoročnost, rešavanje realnih problema, ostvarivanje konkretnih prednosti za građane i usklađenost projekta sa vrednostima *Titan Cementare Kosjerić*.

Akcija „Za moj Kosjerić“ predstavlja pouzdanu kopču između Titanovih vrednosti, interesa lokalne zajednice i naprednih poduhvata građana. Zato možemo očekivati da će 9 nagrađenih projekata, u narednom periodu, ovu sredinu prožeti pokretačkom energijom i duhom progresa. Takvu orientisanost kampanje vidi i Ljiljana Spasojević, menadžer za Ljudske resurse i koordinator konkursa „Za moj Kosjerić“:

„Namera nam je da na konkretniji i aktivniji način uključimo što više Kosjeraca u rešavanje problema i izazova u lokalnoj zajednici, i tako promovišemo zajedničke vrednosti: održivost, odgovornost, edukativnost, inovativnost i unapređenja na svim poljima. Učesnici konkursa su pripremili sjajne projekte, rezultate očekujemo na sličnom okupljanju naredne godine, kao i nagrade za nove, još bolje i još naprednije ideje. Iz *Titan Cementare Kosjerić* nastavićemo sa podržavanjem i promocijom kreativnih i korisnih ideja. Očekujemo da ćemo u tome imati podršku cele lokalne zajednice. Potrudićemo se da nam ovakve aktivnosti postanu tradicija, i da ovakvim koracima zajedno kreiramo bolje okruženje za sve.“

Predano gradimo ideal bezbednog radnog okruženja

Pavle Ljubičić, inženjer Bezbednosti i zdravlja na radu

Kolektiv *Titan Cementare Kosjerić* je ponosan što se u 2013. godini nije dogodila nijedna povreda na radu koja za posledicu ima izgubljene dane. Ovo je najveći uspeh u oblasti Bezbednosti i zdravlja na radu u prethodnoj godini, ali i najbolji rezultat na tom važnom polju od početka rada fabrike. Podatak vredan pažnje zaslužio je i nagradu koja je stigla od Titan Grupe za najbolja dostignuća u sferi bezbednosti i zdravlja na radu za 2013. godinu.

Uzorna ostvarenja bezbednosne kulture u *Cementari* proističu iz stalnog usavršavanja uslova, odgovornosti i spremnosti svakog pojedinca da se stvari sigurno radno okruženje. Tako su u 2013. godini izvršena brojna unapređenja koja doprinose poboljšanju organizacije Bezbednosti i zdravlja na radu, a krajem godine je obavljena resertifikacija menadžment sistema OHSAS 18001, čime se potvrđuje funkcionisanje Sistema bezbednosti i zdravlja na radu u praksi.

Treninzi

Kao stalni proces sticanja novih znanja i podizanja svesti zaposlenih, primenjuju se obuke i treninzi. U prošloj godini, iz oblasti Bezbednosti i zdravlja na radu, ostvareno je 1.545 sati treninga za direktno zaposlene (5,9 sati po zaposlenom) i 171 sat za indirektno zaposlene (4,7 sati po zaposlenom). U 2013. godini započeta je primena „transfера treninga”, čime je značajno unapređeno praćenje celog toka obuke i merenje efektivnosti naučenog, kako bi se dalje razvijao kvalitet odgovarajućeg treninga. Jedan od fokusa u 2013. godini, bili su treninzi i vežbe za reagovanje u vanrednim situacijama (spasavanje osoba sa nepristupačnih lokacija i visine, reagovanje u slučajevima nastanka požara).

Revizije bezbednosti

Revizije bezbednosti, kao segment celokupnog sistema

bezbednosti u jednoj kompaniji, predstavljaju proveru kojom se upoređuje koliko su postojeći uslovi i radne prakse usaglašeni sa zvaničnim standardima te vrste. Procene se zasnivaju na posmatranju prilika i uvažavanju relevantnih mišljenja o bezbednosnim situacijama. Ovim pristupom podstiče se razvoj svesti o bezbednosti.

Istrage incidenata

Odlučnost u prepoznavanju i otklanjanju nebezbednih situacija u *Cementari* izražava podatak da su u 2013. godini izvršene 52 istrage incidenata, od kojih većina nema posledice po zdravje radnika. Kao rezultat tog pristupa, propisano je 259 preventivno korektivnih mera, čijom se primenom poboljšava Sistem bezbednosti i zdravlja na radu i sprečava ponavljanje nastalih incidenata. Takođe, redovno se unapređuju postojeća bezbednosna uputstva i organizacija poslova bezbednosti, pa se kompletno smanjuje rizik od nastanka nebezbednih situacija.

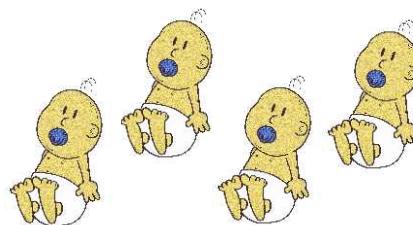
U 2013. dostigli smo 500 dana bez povrede na radu

Naše bebe

♥ Miloš Karaklajić, rukovodilac mašinskog održavanja mlina cementa i pakeraja, dobio je sina Vuka

♥ Branislav Jović, inženjer Bezbednosti i zdravlja na radu, dobio je čerku Radmilu

♥ Dragan Marković, operater u komandnom centru, dobio je čerku Nikoletu

Dani TCK razvijaju poslovne i društvene vrednosti

Poletni dani proteklog proleća dodatno su istakli poslovni dinamizam i spremnost na izazove kojima je *Titan Cementara Kosjerić*, kao i svakog 4. aprila, označila godišnjicu svog uspešnog rada. Obeležavanje 38. rođendana firme otpočelo je već u nedelju, 30. marta, kada je, u saradnji sa PED „Subjel”, organizovana pešačka maršruta Divčibare – Rosičko jezero – Mionica. I dok je preko stotinu učesnika te akcije krepilo snagu na svežem vazduhu, istoga dana su startovali turniri u malom fudbalu, odbojci, stonom tenisu, šahu, pikadu i streljaštvu. Duh sportskog nadmetanja, koji je okupio zaposlene *Cementare* i ekipe lokalnih kolektiva različitih generacija, bio je prisutan sve do petka, 4. aprila, kada su proglašana imena najuspešnijih takmičara.

Neizostavna takmičenja u odbojci

Uspešnom sprovođenju sportsko-rekreativnih aktivnosti povodom Dana fabrike, doprineli su: Ljubiša Đokić – referent za sport opštine Kosjerić, Radio Kosjerić i kolege volonteri – Milena Đurović, Zoran Kijačić, Branislav Odobašić, Miladin Kovačević i Marko Savić. Njihovom entuzijazmu *TCK* odaje posebno priznanje i zahvaljuje svim sugrađanima koji učešćem i podrškom doprinose da obeležavanje godišnjice

Streljaštvo – prvi put na Danima TCK

Momci protiv devojaka – večita borba

Cementare tradicionalno protekne u atmosferi zajedničkog i podsticajnog druženja.

Prvo mesto i prigodne nagrade osvojili su:

Slobodan Mladenović – turnir u šahu,

Mario Đukanović – turnir u stonom tenisu,

Tehnička škola – takmičenje u streljaštvu (žene),

OŠ „Mito Igumanović – takmičenje u streljaštvu (muškarci),

TITAN 3 – turnir u pikadu,

KUD „Maksim Marković” dvostruki pobednici: turnir u odbojci i turnir u malom fudbalu.

Za rivale sa terena – zajednička slika (zajednička uspomena)

Stalnu interakciju sa lokalnom zajednicom i širim okruženjem poslovanja, potencirao je i Miroslav Gligorijević, generalni direktor *TCK*, koji je na centralnoj svečanosti u hotelu „Olympic“ čestitao prisutnima Dan fabrike i predstavio najnovije rezultate rada, u kontekstu kretanja na tržištu:

„Ne mogu da kažem kada ćemo ponovo dostići proizvodnju od 700.000 tona godišnje, ali sam siguran da ćemo biti spremni i za to vreme kada ono dođe. Sadašnji način rada smo prilagodili sadašnjim uslovima: maksimalna racionalnost u poslovanju, bez mnogo novih investicija, do nivoa koji će garantovati siguran i bezbedan rad postrojenja, ali i punu spremnost za sledeće izazove. Osim toga, naši rezultati zavise i od tržišnih uslova na koje ne možemo da utičemo, ali imamo nadu da će se pad tražnje cementa u Srbiji zaustaviti i da će naša građevinska industrija, a i mi sa njom, dočekati bolje dane. Samo uz posvećenost principima održivog poslovanja, moći ćemo da održimo nivoe prašine od svega par milimetara po metru kubnom, što je 20 – 30 puta manje od zakonom propisanih granica, i što je 50 – 100 puta manje od nivoa pri kojima smo radili pre 15 – 20 godina. To znači da ćemo u narednih 100 godina izvršiti manji uticaj na okruženje nego za samo jednu godinu rada iz 90-ih.“

Koleginica Milena Marković ima najduži staž u TCK: 35 godina

Sliku uspešne poslovne orientacije kompanije potkrepile su i dobre inicijative pojedinaca koji su za svoj doprinos nagrađeni na proslavi kolektiva. U protekloj godini, najbolji predlog za unapređenje bezbednosti i zdрављa na radu dao je Božo Simeunović, zatim Slobodan Krsmanović i Marko Savić, dok je najbolji predlog za unapređenje zaštite životne sredine dostavio Dragan V. Sretenijević. Ustanovljene nagrade dodatno motivišu svest zaposlenih da opšti uspeh organizacije počiva na zalaganju svih njenih članova, kojima je u TCK omogućen prostor za svestrano i inovativno angažovanje.

Jubilarne nagrade za neprekidan rad u fabrici dobili su:

Slavica Vukosavljević

Miomir Savić

Tanja Bosiljić

Vladan Marić

Ljiljana Vitezović

Milan Ristanović

Snežana Grbić

Sanja Mitrović-Ljubičić

Kolege iz Kvaliteta proslavljaju jubileje

Petar Arsenijević

Vujadin Radovanović

Milan Tulimirović

Željko R. Krsmanović

Živomir Prokić

Željko Ostojić

Sreten Savić

Marko Savić

Složno u radu i plesu

Milka Milivojević

Jovan Milačić

Ranko Pavlović

Milan Filipović

Milenko Pantelić

Janko Tupajić

Zoran Dimitrijević

Obrađ Savić

Miroslav Erčić

Milena Marković

Kodeks ponašanja – pravo na lični i kolektivni integritet

Sunčica Jovanović, asistent za ljudske resurse i DOP

Polovinom 2012. godine, u okviru Titan Grupe revidiran je Kodeks ponašanja, koji je tako usklađen sa najnovijim standardima evropskih i međunarodnih institucija u oblastima održivosti i društvene odgovornosti, kao i Politikom društveno odgovornog poslovanja Evropske komisije. Na projektu unapređenja jednog od naših osnovnih poslovnih dokumenata, angažovan je veliki tim predstavnika menadžmenta, iz svih regiona gde Titan posluje, što je doprinelo da razvoj kompanije, koji je poslednjih decenija premostio geografske i kulturološke granice, dobije svoju formalnu potvrdu i izraz kroz ovaj važan zajednički dokument u oblasti poslovne etike.

Nakon distribucije pravilnika, svi zaposleni *Titan Cementare Kosjerić* dodatno su upoznati sa njegovim sadržajem kroz gotovo 300 sati treninga, održanih tokom 2013. godine. Primenjujući interaktivni rad u grupama, iniciran je razgovor o sadržaju Kodeksa, i vođena diskusija o eventualnim mogućnostima kršenja korporativnih vrednosti i principa koje ovaj akt postavlja. Potencirana je osnovna svrha i načini primene datog dokumenta, usmerenog da obezbeđuje transparentno, predano i odgovorno ponašanje svih naših kolega u svakodnevnom radu.

U postojećim društvenim okolnostima, svima su bliske teme ljudskih prava, fer konkurenције, mita i korupcije, koje, uprkos važnosti problematike, često ostavljamo po strani, baveći se egzistencijalnim pitanjima. Međutim, posvećenost principima društvene odgovornosti, u *Titan Cementari Kosjerić* utemeljuje uverenje da svaki dobar primer i uzorne pozitivne prakse jačaju svest o važnosti jasne i otvorene komunikacije, etičnosti u poslovnim relacijama i poštovanju visokih standarda ponašanja, što prirodno vodi do zapaženih rezultata firme. Idući u tom pravcu, već u novembru 2013. godine, promovisali smo obrazac koji zaposleni mogu koristiti za komentare, pitanja i sugestije u vezi sa Kodeksom ponašanja i kršenjem etičkih principa u *Titan Cementari Kosjerić*. Formular i procedura prihvaćeni su u okviru Odbora za društveno odgovorno poslovanje i odmah predočeni kolegama.

Do usvojenog modela komunikacije o Kodeksu ponašanja i mogućim kršenjima određbi tog dokumenta, došli smo i kroz razmenu mišljenja sa zaposlenima – učesnicima prethodnog treninga na ovu temu, koji su sugerisali da će ustanovljeni vid komunikacije biti najdelotvorniji i najpogodniji za korišćenje zainteresovanim. Formulare, dostupne kolegama u zajedničkim prostorijama ili kod rukovodilaca, nakon popunjavanja potrebno je ubaciti u neku od kutija za predloge, postavljene na upravnoj zgradi rudnika, kućici za smenske poslovođe u proizvodnji, kao i na zgradi portirnice. Periodično, na prosleđena pitanja i predloge, koji mogu biti anonimni, menadžment daje odgovore, odnosno odlučuje o sprovođenju adekvatnih mera povodom opravdanih sugestija.

Uz ovakav vid uključenosti kolektiva *Cementare* u rešavanje pitanja poslovne etike, mehanizam komunikacije o Kodeksu ponašanja postaje kompletan, sa već trasiranim praksom direktnih kontakata, na relaciji između zaposlenih i rukovodilaca, kao i Ljudskih resursa, u okviru postojeće politike otvorenih vrata. Istovremeno, sa stalnim nastojanjima naše kompanije da se unapređuje otvorena, jasna i iskrena komunikaciju na svim nivoima, otvorena je i imejl adresa: kodeksponasanja@titan.rs, sa istom svrhom: za komentare, pitanja i sugestije u vezi sa Kodeksom ponašanja i kršenjem etičkih principa.

Očekujemo da će i ova savremena forma unapređenja dvosmerne komunikacije i kvalitetnog dijaloga doprineti budućim poboljšanjima kompletnih poslovnih aktivnosti, jer su zainteresovanost i zalaganje zaposlenih u procesu razvoja i unapređenja društveno odgovorne strategije kompanije, presudni za dobre rezultate, ali i za očuvanje integriteta, duha zajedništva, dostojanstva i progresa u otežanim poslovnim okolnostima.

Titan vrednosti: društveno odgovorno poslovanje u praksi

Društveno odgovorno poslovanje, DOP (Corporate Social Responsibility, CSR) predstavlja široko usvojenu poslovnu praksu u razvijenim zemljama sveta. Pojam društvene odgovornosti jedne kompanije odnosi se na celokupni raspon njenog delovanja, i na sve odnose koje pritom uspostavlja: šta proizvodi, načini na koje kupuje i prodaje, uticaji na životnu sredinu, kako osposobljava i razvija sopstvene kadrove, vidovi ulaganja u zajednicu u kojoj posluje, da li poštuje ljudska i radna prava – sve to zajedno determiniše ukupni uticaj kompanije na društvo.

Društveno odgovorno poslovanje jeste koncept upravljanja kompanijom zasnovan na balansu između socijalnih, ekonomskih i ekoloških ciljeva, a sve u funkciji „uspostavljanja viših standarda življenja, uz održavanje profitabilnosti kompanije, za ljude unutar i van nje“. U okviru ovog procesa, kompanije se etički i odgovorno odnose prema svim svojim akterima (stekholderima). To su: **potrošači** – ka njima se usmereva proizvodnja i prodaja bezbednih i kvalitetnih proizvoda; **zaposleni** – kreiraju se politike i procedure koje

obezbeđuju poštovanje osnovnih ljudskih prava, kao što su: zdravstveno i penzijsko osiguranje, razumno radno vreme, sprečavanje mobinga i diskriminacije; **zajednice** u kojima se posluje – vodi se briga o zaštiti životne sredine kroz primenu bezbednih procesa proizvodnje; sprovodi se strategija održivog razvoja i odgovornog korišćenja prirodnih resursa; pospešuje se uključivanje, poboljšanje položaja i zaštita ugroženih grupa.

Jasno je da u svom dugogodišnjem radu *Titan Cementara Kosjerić* implementira DOP sistem kao motivacionu snagu ideje-vodilje čitave Grupe. Ove prepoznatljive vrednosti kompanije ogledaju se u širenju kulture odgovornosti prema okruženju, u čemu svakodnevno učestvuju svi zaposleni u TCK, putem mnogobrojnih akcija, izražavajući time socijalnu posvećenost koja prevazilazi zakonom propisane obaveze. U stalnoj korelaciji sa zajednicom, *Cementara* razvija sopstvene potencijale i podstiče opšti napredak, prepoznatljiv u dobro osmišljenim aktualnim programima i dugoročnom usmerenju ka visokim poslovnim i životnim standardima.

Najbolji recitatori – svoj deci sveta

Vinka Marić, direktorka Narodne biblioteke Kosjerić

U organizaciji Narodne biblioteke „Sreten Marić“ Kosjerić, 10. aprila 2014. godine u Kosjeriću je održana 35. Smotra recitatora Zlatiborskog okruga „Pesniče naroda mog“. Tradiciju uspešne kulturne manifestacije potvrdio je nastup učenika recitatora osnovnih i srednjih škola, iz opština: Sjenica, Priboj, Prijepolje, Nova Varoš, Čajetina, Užice, Arilje, Bajina Bašta i Kosjerić.

Smotra neguje lepo kazanu reč, sa ciljem da kod dece razvija osećanja za osnovne etičke i estetičke norme, da kultiviše govorni izraz i da razvija što humaniju komunikaciju među ljudima. S obzirom da ima takmičarski karakter, Smotra recitatora predstavlja dragoceno iskustvo kako za učesnike tako i za njihove pedagoge. Svi tragaju za pesmom koja će valjanim kazivanjem naći put do srca recitatora i publike. Za dug i stvaralački život Smotre recitatora, zasluzna je *Titan Cementara Kosjerić* koja je podržala kulturnu manifestaciju od

izuzetne važnosti za talentovanu decu i mlade iz obrazovnih institucija Zlatiborskog okruga.

Pobednici 35. Smotre recitatora

Školice – inovativni korak u učenju

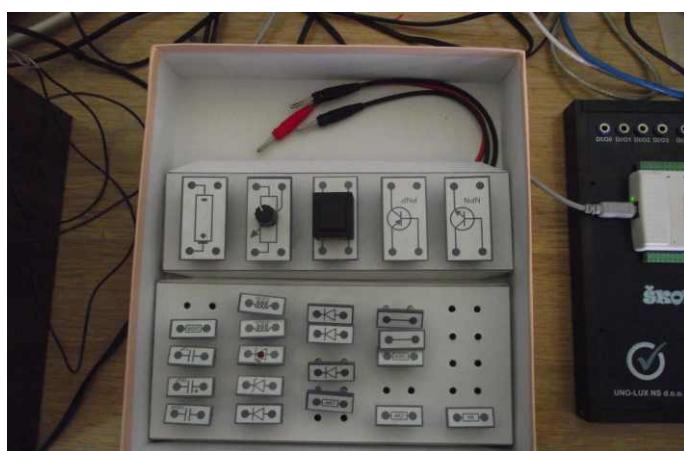
Zoran Jevtović, profesor Tehničke škole Kosjerić

Školice su savremeno nastavno sredstvo koje koristi koncept virtualne instrumentacije, uz praktično angažovanje učenika, za realizaciju laboratorijskih vežbi, u oblasti elektro struke. Prema mišljenju Zavoda za unapređenje obrazovanja i vaspitanja, Školice uvode najsavremenija tehničko-tehnološka dostignuća u nastavu i na taj način omogućavaju učenicima i nastavnicima praćenje novih tendencija u obrazovanju koje se već primenjuju u Evropi.

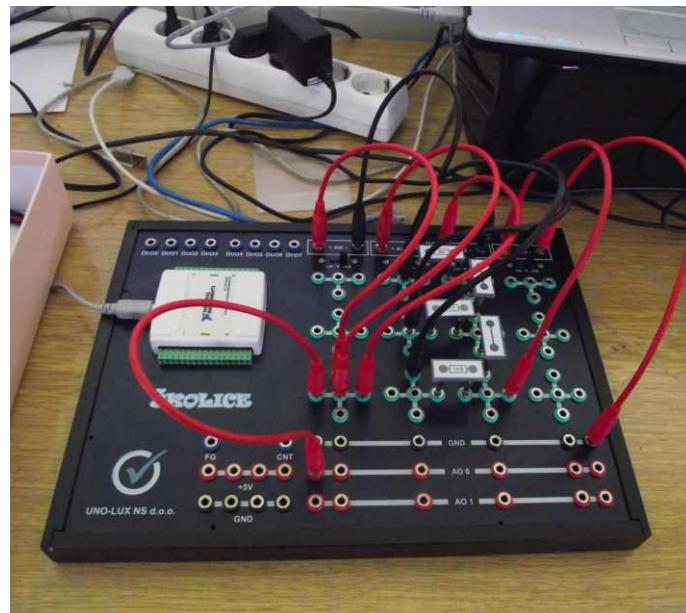
Zahvaljujući nagrađenom projektu Tehničke škole, na Titanovom konkursu „Za moj Kosjerić”, u 2013. godini, u nastavu smo uključili tri različita kompleta Školica, i to:

- I01 – komplet za jednosmerne i naizmenične struje koji se koristi za laboratorijske vežbe iz predmeta: osnove elektrotehnike 1 i osnove elektrotehnike 2,
- I02 – komplet za vežbe iz predmeta: elektronika 1 i elektronika 2,
- Mt01 – komplet za predmet: računarske mreže i komunikacije.

Za realizaciju vežbi potrebni su: računar, osnovna ploča na koju se povezuju pojedine komponente iz ova tri kompleta, kao i prateći softver, posebno za svaki komplet. Na osnovnoj ploči se nalazi merno-akvizicioni uređaj, preko koga se vrše sva merenja i generisanja signala.

To znači da nije potreban nikakav spoljašnji dodatni uređaj (multimetar, funkcionalni generator, osciloskop), jer sve to sadrži osnovna ploča. Učenik povezuje odgovarajuće električno kolo pomoću datog uputstva, a vežba se izvodi pokretanjem programa realizovanog u LabVIEW softverskom paketu. Program obezbeđuje vizuelni interfejs koji omogućava: kontrolu nad osnovnom pločom, prikaz rezultata merenja, pamćenje trenutnih rezultata merenja u odgovarajućim tabelama, kao i crtanje različitih grafika zavisnosti na osnovu popunjениh tabela.

Pomenute komplete Školica kolege i ja koristimo od septembra, tekuće školske godine. Primećujemo da učenici rado prihvataju nova nastavna sredstva, sa interesovanjem povezuju električno kolo kako bi se realizovala data vežba, zanimljiva im je novina da rezultate merenja očitavaju u programu, programski menjaju parametre u kolu (npr. napon), ručno menjaju komponente (recimo, utisnu u ploču otpornik sa novom vrednošću), pa dobiju gotove grafike koje vizuelno upoređuju, a zatim izvode zaključke uz pomoć nastavnika.

Saglasni smo da Školice, u kombinaciji sa nastavnim sredstvima koja smo i ranije koristili za izvođenje vežbi, predstavljaju napredni korak ka lakšem savladavanju predviđenog gradiva, kako bi se stečeno znanje lakše primenilo u praksi.